

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІІ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІІ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
 Для Галичини 2.50 дол.
 Для України 2.50 дол.
 Для п. Америки 2.50 дол.
 Для Канади 2.50 дол.
 Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os Uk- rainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis ás Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платить ся з гори.

PRACIA
 Prudentopolis — Parana

Ми України до краю
 В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
 Ні межі чужих враїв. Гимн ам. Укр.

Como se nos mostra a sciencia polaca.

Em toda a Europa já é bem conhecida a sciencia polaca. Ali já se sabe o que merece um professor da universidade polaca; conhece-se o methodo especial de crear a historia polaca; existe uma estatistica essencialmente polaca; todos conhecem como se fabricam as celebridades e glorias polacas. Um sabio europeu, pé-gando em qualquer «fundamental» obra de algum «sabio» polaco, saborêa de antemão aquelle humorismo «scientifico». Pois é uma leitura que pode enfrentar as pennas de fama mundial, como Mark Twan ou Wels!

Mas a Europa e a America do Norte pareceram aos humoristas polacos nor campo ingrato para se exhibirem alli. Acharam, pois, que podem presentear o Brazil com algumas de suas delicias litterarias. Eil-os aqui:

Temos nas mãos um livrinho de dois «sabios» polacos, professores da universidade polaca em Lemberg. Autorios Cieszinski e Wilhelm Pokorny. O livrinho foi editado no Rio, no decorrer deste anno. O titulo desta obra ultra-humoristica é: A Galicia Oriental em cifras e graphics. Dados recolhidos a pedido do Comité da Defesa Nacional em «Lwów» (?).

Os polacos desde a hora da resurreição da Polonia andam à cata de empréstimos e credits. Devoram um empréstimo e correm atraz d'outro... E para attrahir os incautos mostram as «suas» riquezas, virando e revirando perante os olhos do capitalista os penhores que podem fazel-o abrir a caixa forte. Um dos mais preciosos penhores é a Galicia Oriental. Por isso não éde admirar que os polacos exhibam esta peça com a maior in-

ukranianos. Assim o numero de polacos decae de 40 a 37%. Mais: Descobre-se em seguida que 12% inscreveram-se como israelitas, que nada têm de parentesco com os polacos. Esta circunstancia arre-bata aos polacos mais 12%, o que reduz o numero da nação mais civilisada no Oriente a 25%. Mas a curiosidade hu-mana nem estes 25% deixa virgens; ha pelo menos 12% ukranianos de rito cat-holico-romano, que o receberam sob for-midavel pressão a que eram sujeitos nos tempos da Polonia antiga. Foram inclui-dos no numero de polacos somente de iure caduco. Nos actos antigos foram de-signados como gente Rutheni, natione poloni. A estatistica de 1910 dà o numero delles 587.000.

De modo que tomando em consideração essas emendas e esclarecimentos, temos o seguinte quadro quanto à população da Galicia Oriental:

	1910	1914
População:	5.200.000	5.450.000
Ukranianos:	3.850.000 (74,4%)	4.055.000
Polacos:	630.000 (12,1%)	659.000
Israelitas:	640.000 (12,3%)	670.000
Allemaes:	65.000 (1,2%)	65.000

Agora vamos ver a estatistica dos eru-ditissimos doutores polacos. Segundo o ri-to elles contam:

grego-catholicos	3.291.200
catholicos-romanos	1.358.800
Israelitas	659.700
Outras religiões	34.400

Até ahí ainda serve... O leitor só não pode entender que diabo: essa nacionali-

cia, na media, de 1900 á 1910 o numero de nascimentos: catholicos romanos 400; gregos-unidos 454.

Numero de fallecimentos: catholicos ro-manos 244; gregos unidos 299.

Oh! theurgo omnipotente, onde está?

Para que deixou desamparados os gran-des doutores que fizeram tantas charadas onde se emmaranharam e donde não ha meio de sahir?! Como é que podemos per-suadir estes «brutos» do Brasil que o nu-mero dos polonos duplicou, quando a nos-sa penna, sem pedir licença, revelou que para 10.000 polacos nascem 400 da mes-ma especie e para 10.000 rathenos — 454!?

Tambem dà-se uma coisa indecifrael com os allemães residentes na Galicia O-riental. A estatistica não nos conduz à porta do occultismo polaco, mas devemos adivinhar que os allemães passam por um processo chimico, de invenção polaca, e saltarão daqui a pouco perante os nossos olhos como polacos de pura raça. A esta-tistica sómente menciona que o numero de allemães diminue, sem explicar-nos o mysterio desta diminuição.

(Continúa)

В кооперативі наша сила.

Між іншими завданнями поста-вив собі наш „Український Союз в Бразилії“ розвиток кооператив, починаючи поки що згори, від от-ворення Гуртівні, яка доставлялаб товари по можливо низьких цінах нашим торговцям, а тим самим і нашим покупцям. Ся Гуртівня має на меті не тільки підтримати на-

від організованя між фабричними робітниками споживчих товариств щоб з торгівлі усунути між про-дуцентом (тим, що творить) і спо-живачем (тим, що купує) посеред-ників торговців, які, намагаючися заробити, підвишають ціну про-дуктів (виробів, товарів) так, що споживач оплачує прибуток (заро-біток) не тільки фабриканта (про-дуцента), а ще й цілого ряду по-середників (торговців). Бо досвід виказує, що чим далі від фабрич-ного осередку (міста) споживач жи-ве, тим дороше оплачує він ова-ри, бо між ним і фабрикантом на-ходиться більше посередників (тор-говців) і кожний з тих посередни-ків на споживачи (купуючим) зароб-ляє. І доходить до того, що не-раз споживач платить за товар в четверо, або і в п'ятеро стільки, скільки заплатив би він, купуючи товар безпосередно від фабрикан-ка (продуцента). Отже вся ся над-вишка в ціні за товар лишилабся в кишені купуючого, як що між ним і фабрикантом не булоб по-середників (торговців). Щоб сих посередників позбутися, почали тво-ритися кооперативи, котрих завяз-ком були робітничі споживчі то-вариства.

Від р. 1844 починається нова ера кооперативного руху, себ-то від часу засновання в англійському місті Роуделлію 28 ткачами. Това-

e: A Galicia Oriental em cifras e grammas. Dados recolhidos a pedido do Comité da Defesa Nacional em «Lwów» (?).

Os polacos desde a hora da ressurreição da Polonia andam à cata de empréstimos e credits. Devoram um empréstimo e correm atraz d'outro... E para attrahir os incautos mostram as «suas» riquezas, virando e revirando perante os olhos do capitalista os penhores que podem fazel-o abrir a caixa forte. Um dos mais preciosos penhores é a Galicia Oriental. Por isso não é de admirar que os polacos exhibam esta peça com a maior insistencia, esquecendo sempre addicionar que este paiz lhes foi entregue pelos aliados sómente para occupal-o provisoriamente. Elles desprezaram muitos avisos e advertencias dos verdadeiros donos da Galicia Oriental, das grandes potencias e da Liga das Nações. Esses constataram diversas vezes que a Galicia Oriental acha-se além da fronteira polaca, e que da sua sorte vae decidir o Supremo Conselho dos Aliados, respeitando a vontade da maioria da população. Os polacos querem impôr o seu modo de ver aos outros ou a si mesmo declarando cynicamente que «a Galicia Oriental é actualmente uma das maiores provincias que formam a republica da Polonia». (Vide «O Brasil», 31 de Agosto de 1922.) Elles fazem reclame dessa «sua provincia» querendo basear-se sobre a ignorancia do leitor brasileiro...

E' verdade que o leitor brasileiro pega-se nesta isca polaca e até será capaz de abrir o seu bolso afim de occorrer às despesas necessarias para encher esse novo tonel de Danaides... Pode-se admittir que o brasileiro, livre e independente, vae mastigar os ucranianos, lithuanos, russo-brancos para que os polacos os deglutam com maior facilidade? E' duvidoso...

Mas os polacos (oh! perdão: «polonos», porque aqui no Paraná a palavra «polaco» anda sempre acompanhada de «burro!») estão preparando o solo. Escapa-se, ou não, é questão da sorte, mas não faz mal tentar um pouco!

Voltemos, porém, à uma dessas sciencias polacas.

Em nossas mãos acha-se a estatística official do governo austriaco, de 1910, concernente à Galicia Oriental; possuímos também a humoristica polaca chamada igualmente estatística dos taes doutores Cieszynski e Pokorny. De passagem notaremos que a estatística austriaca tinha sido feita pelas autoridades polacas que eram donos absolutos do paiz, e faziam o possível para fazer crescer a Polonia muito grande alli no territorio ucraniano.

Segundo a estatística austriaca (recenseamento de 1910) houve na Galicia Oriental: 2.114.000 (40%) polacos; 3.183.000 (59%) ucranianos; 65.000 (1%) allemães. Passando ao rito achamos um phenomeno muito curioso: Os grego-catholicos contam 3.271.000, isto é 62%. Como se vê a 59% de ucranianos é necessario juntar mais 3%, porque não ha polaco na Galicia Oriental que seja de rito grego-catholico; todos os grego-catholicos são

Polacos:	640.000 (12,3%)	670.000
Israelitas:	65.000 (1,2%)	65.000

Agora vamos ver a estatística dos eruditissimos doutores polacos. Segundo o rito elles contam:

grego-catholicos	3.291.200
catholicos-romanos	1.358.800
Israelitas	659.700
Outras religiões	34.400

Até ahi ainda serve... O leitor só não pode entender que diabo: — essa nacionalidade russa d'onde foi importada para a Galicia Oriental? Da Siberia, da Kamchatka ou, talvez, os yankees deram de presente à Austria os que encontraram na Alasca?!

Em seguida os grandes sabios fazemnos presenciar uma grande metamorphose, tão grande quão grandes são os sabios: presenciamos a fabricação de polacos novos.

É verdade que a fabricação não se faz directamente de elementos como os fornece a natureza, mas o processo é muito engenhoso. Vejamos:

Os doutores sopraram, cuspiram, fizeram alguns circulos magicos no ar e o numero de 13.588.000 de catholicos romanos converte-se n'um instante em... 2.134.800 de polacos. Um processo invertido, e o numero de 3.291.200 de grego-catholicos (que são até a ultima pessoa ucranianos) torna-se diminuido a 31.322.000 ucranianos. Depois, à magica seguem mysterios e mais mysterios: o accrescimento da população apresenta-se nos de modo seguinte: de 1880 a 1910 o numero de catholicos romanos subiu a 58,30%; de grego-catholicos ao mesmo periodo alcançou sómente a cifra de 35,0%; o numero de polacos cresceu a 96,50%; o numero de ucranianos só a 25,70%.

Para explicar esse mysterio não ha outro meio senão admittir a existencia d'um Moyses polaco que fazia os seus compatriotas como o propheta judeu fazia sapos no Egypto... (É necessario ao mesmo tempo scismar que o theurgo polaco fazia os ucranianos desaparecer da Galicia tão milagrosamente que nem parentes mais proximos dessem por isso).

É muito natural que os sabios polacos com a mais lucida razão podem informar os brasileiros de modo seguinte:

«A porcentagem dos catholicos romanos e dos Polonos augmenta, sobretudo nos 10 ultimos annos; ao contrario, a porcentagem dos gregos-unidos e dos Ruthenos (NB. a palavra «ukraniano» faz congestão cerebral e morte repentina em cada doutor polaco) decresce.

E' coisa boa fabricar polacos, quando ha um Moyses theurgo, daquela especie que arranja agua d'um rochedo duro...

Vamos ver como se arranjam os doutores sem o Moyses mysterioso que evidentemente os tinha abandonado no mais sensível ponto. Pois, olhem:

Em cima nós vimos que o numero de gente que causa a congestão cerebral, graças a Deus decresce. Pois bem, leitamos adiante: «Sobre 10.000 habitantes da Gali-

Mentre outros zavidanniamy postaviv sobi nash „Ukrainskyy Soyuz v Brazilyi“ rozvytok kooperatyv, pochynayuchi poky shcho zgori, vid otvorennya Gurtivni, yaka dostavlyalab tovary po mozlyvo nyzkyykh cinyakh nashym torgovtshym, a tym samym i nashym pokupcyam. Sya Gurtivnya maye na meti, ne tylky pidtrymati nashykh kupcyv, shob vony moyly vyderzhaty konkurencyu z inshymy skleparyami — vona maye persh usyogo na meti daty zmozhu nashym lyudyam vytyagnuty korystz s svoiykh oshchadnostey dorogoyu divyend (procentu) vid vlozhenykh v Gurtivnyu groshy (udylyv, payv), bo takim robyom kozhdy udilovec stae nemovyby drybnym pidpryemtsem. A dali Gurtivnya maye na cilyi chastyonoy zaroblenogo kapitalu pidtrymati nashy kulturny zhyttya, shkoli, golovno shkoly vysshogo typu, shcho przygotovyalab potrybny skilykyst nashoy mlystcevoy intelygencty i fakhovykh syl. Nash nayblyshyy ideyal — tse stvorenne vyhovavchogo Instytutu, v yakomy vyhovuvalasyab nashy zdrybnaysha molodij, kynchayuchi sredny i vyshy shkoli usyakh typu, shob my prysporily nashomu zagalovy ne tylky svoiy fakhovykh uchytelyv, lykaryv, advokatyv, ale i promyslovcyv-pidpryemcyv, bankovykh uryadnykyyv i pr. bo usy vony zy zroptom nashoy emygracty i zryzhnyctvovannem zanyat nayblyshchogo pokolyvnya nam bezumovno potrybny.

Отже кожда одиница, що підтримує своїми уділами (паями) майбутню нашу Гуртівню, не тільки стається своєрідним дрібним промисловцем, спекулюючи своїми грішми, вона до того стає подвижником нашої культури, кладе основний камінь під нашу святиню культури і щастя будучого покоління, власних дітей. І вона виповнює сю святую місію, не жертвуючи ні одним власним вентинном, навпаки ще при цьому заробляючи.

Щоб усі могли зрозуміти як слід в чім діло, ми дамо короткий нарис кооперативного руху і користи з нього для бідних верств і для бідної суспільности.

Кооператива виводить свій початок від Англіяця Роберта Оуена. Названий почав кооперативний рух

середників (торговців). Шоб сих посередників позбутися, почали творитися кооперативи, котрых завязком булы робітничі споживчі товариства.

Від р. 1844 починається нова ера кооперативного руху, себ-то від часу засновання в англійському місті Рочделлю 28 ткачами „Товариства чесних рочдельських піонерів“ на нових підвалинах поділу прибутків. А прибуток кооперативного підприємства можна поділити в такі способи: 1) між власників паєвого капіталу, 2) між робітників, що працюють в товаристві і 3) між покупців товару товариства. Перший випадок характеризує капіталістичне підприємство, яке бажає, щоб паї принесли як найбільший прибуток; з розвитком торгівлі такого підприємства збільшується його прибуток і ціна його пая; воно поступенно губить риси кооперативи і набуває форм капіталістичного підприємства. В другому випадкові, коли прибуток іде на користь робітників, повинно стати ся теж саме, бо робітники з розвитком кооперативного підприємства одержувалиб значно більший прибуток, ніж інші робітники і поступенно зробилисьби дрібними капіталістами. Третій випадок поділення прибутку виключає розклад кооперативи, зміцнює і поширює його, бо прибуток ділиться між всіх споживачів, які є членами і покупцями кооперативи, відповідно до сум, за які купили товар, а на паєвий капітал нараховується незначний відсоток. Через це кожний член товариства стареться найбільше купувати в своїй кооперативі, щоб по році одержати найбільше прибутку і чим більше членів кооперативи, тим більший розмір його торгівлі і тим більша вигода кожного окремого члена. Така кооперативна організація прямує до прилучення до себе значної кількості споживачів, інтереси котрых не бувають покриті в товаристві. Третій випадок поділення прибутків придбав історичну славу рочдельським піонерам. Вироблені ними загальні правила організації ведення кооперативних справ містять слючі артикулы: 1)

всі члени рівноправні, незалежно від кількості паїв, якими володіють окремі члени; через це кожний член має тільки один голос; 2) паї встановлюються не великі, щоб і бідніші люди були в стані записуватись в члени товариства; 3) продаж товарів провадиться виключно за готівку, а не на борг; 4) ціни на товари встановлюються приблизно риночні, себ-то до ціни товару нараховується пересічний риночний зарібок; 5) чистий прибуток кооперативи, після покриття всіх видатків підприємства, ділиться відповідно до закупок членів товариства.

Коли розслідимо отсі засади, побачимо, що перші два артикули встановлюють демократичність кооперативи, бо дають можливість прийняти участь в ньому і бідним людям і особливо надають членам рівновартість, незалежно від числа паїв (уділів); третій і четвертий артикул дають прибутку, котрий потім ділиться між членів відповідно до закупок, себ-то кооператива, згідно з 5 артикулом, виконує функції шадничої каси. Прибуток товариства по суті уявляє з себе це, що заощадили члени товариства на дрібних закупках на протязі року. Практичність такої організації кооперативних товариств очевидна. Кожний член купує товари доброї якості, а при кінці року одержує значні суми прибутку, чи ошадностей.

По кооперативній статистиці в 1854 р. зареєстровано в Англії і Шотландії 130 споживчих товариств, в 1861 році 270 товариств з загальним числом членів 48.000 і з сумою продажі товарів 1.500.000 фунт. штерлінгів, в 1907 році кількість товариств досягла 1566, членів 2,434.085, сума паїв 32,000.000 фунт. штерл. чистий прибуток 12,000.000 фунт. штерл. сума продажі товарів досягла 105.717.699 фунт. штерл. З кожним роком кооперативний рух в Англії росте і в сучасний мент не менше 1/3 всього населення користується благами кооперативної операції.

ками, котрі обдиралиб нас, ми, закладаючи нашу Гуртівню, маємо нашу ціль. Наша ціль дати змогу нашим склепарям оборонити себе від здирства тих посередників, більших фірм, у яких вони мусять купити товар, а через те оборонити і нас, купуючих у наших склепарів. І навпаки зробитися самим тими посередниками між фабрикантами і нашими склепарями, щоб цей зарібок, який дотепер лишався в кишенях чужих посередників, сховати у власні кишені і частину з нього вжити на загальну ціль, на вихованне нашої молодіжи, на приспоренне нам будучих провідників, які піднялиб нас з матеріального і духового занепаду.

Ми засновуємо кооперативу першого з названих вище типів, тільки з цією різницею, що надвишку заробітків від паїв ми згори зобов'язуємося віддати на загальні, народні цілі. Тим робом ми не являємося спекулянтами, не стремимо до цього, щоб поробитися капіталістами. Ми працюємо не так для нас самих, як радше для добра загалу.

Отже ми, засновуючи нашу Гуртівню, йдемо слідами нашого рідного краю, котрий, не маючи фондів до культурної боротьби з своїм богатшим ворогом, позасновавав цілий ряд кооперативів і частину з прибутків добутих операціями сих кооператив ужив на заснування приватних гімназій, семінарів, дитячих захистів і заходок, усяких хліборобських курсів, промислових і торговельних шкіл і т. п. таким робом і з цією метою повстав „Дністер“ і цілий ряд дрібних кооперативів хліборобських, скотарських, молочарських, торговельних, промислових і кредитових, котрі об'єдналися в центральні: „Краєвим Союзі Кредитовім“, „Краєв. Союзі Ревізійнім“, „Краєв. Союзі Господарських спілок“, „Краєв. Союзі для збуту худоби“, „Краєв. Союзі Молочарським“, „Нар. Торговлі“ і др.

що тов. „Просвіта“ перед війною зорганізувало 540 склепів по селах і 257 товариств кредитових; що „Сільський Господар“ в р. 1918 начислював 140.000 дійсних членів, 90 філій і 2.450 сільських товариств; що зорганізоване „Сільським Господарем“ „Тов. для збуту худоби“ начислювало 78 відділів по містах; що „молочарська спілка“ в р. 1907 начислювала відділів 81, що врешті „Нар. Торговля“ попри свої 18 мійських магазинів, зорганізувала 244 сільських кооперативних склепів і т. д.

Не меншу діяльність виявила Галичина і в напрямі акції фінансовій. І так „Кредитовий союз“ завідував 449 фінансовими кооперативами. „Союз ревізійний“ з своїми 188.934 членами завідував 551 касами.

Це тільки важніші дати з кооперативної діяльності нашого народу в Галичині і вони доволі доказують зрозуміння наших братів значіння цього роду діяльності і говорять сами за себе про її корисність.

З другого боку вже самі сі назви показують, що кожда з названих кооперативів є можливою і бажаною тут в Бразилії. Та здійсненне більшого з них числа ми остаємо покищо будучности, а беремося за здійснення цього, що найважніше, починаючи так, як починав наш рідний край (Нар. Торговлю), заснуванням української Гуртівні.

Кожний Українець може бути членом цього народнього підприємства—інституції, закупаючи паї (уділи) — принаймні один пай на суму 100\$000, — стаючи таким чином підприємцем і піонером нашої кращої будуччини в Бразилії.

Не хотячи випереджувати читача поки він не ознайомиться з наміченим статутом названої інституції звертаємо покищо увагу шановних читачів на сю справу, щоб вони були готовими до діла, скоро тільки наш статут буде затвердженим

ЗІ СВІТА.

Польща приготується до війни з Росією

Заграничні кореспонденти одержали відомість з польського міністерства війни, що польський уряд побільшив свою армію, яка тепер виносила 250,000 війська, а 50,000 так що вона тепер має 300,000 війська.

Се зробив польський уряд, як каже, наслідком того, що російське правительство постійно удержує над польською (?) границею свої війська.

Польський уряд одержав вість, що російську армію реорганізує полковник Бавер при допомозі кількох німецьких штабових офіцерів.

Сі вісти подають, як кажуть польські урядовці, що советський комісарят війни побільшив силу червоних дивізій з 10,000 на 30,000 жовнірів.

Наслідком ніби того польське міністерство війни також побільшує чисельну силу своїх дивізій.

Польський шеф генерального штабу каже, що не вірить в небезпеку російського наїзду на Польщу, але Поляки жалуються, що советські війська і тепер „переходять“ польську границю і нападають на пограничну територію. Вони особливо нападають на магазини поживи, які польський уряд збирає на пограничі на випадок війни.

Поляки кажуть також, що московські большевики старались дістати з Зл. Держав воєнні матеріали і вибухові знаряди, але заходилим не повелись. Тепер, кажуть Поляки, московські большевики стараються дістати такі матеріали з Чехословаччини.

Аліанти хотять дістати гроші від Німеччини в добрий спосіб

Недавно виїхали з Парижу до Берліна сер Джан Бредборі, британський член аліантської комісії для

фун. штерл. чистий прибуток 12,000 фун. штерл. сума продажі товарів досягла 105.717.699 фунт. штерл. З кожним роком кооперативний рух в Англії росте і в сучасний мент не менше 1/3 всього населення користується благами кооперації.

Засаднича думка цих установ була така: Кожний робітник зокрема є бідний, але значна кількість робітників досить богата, щоб утримувати на свої щоденні видатки посередника-гандляра, який продає їм свої товари. Об'єднавшись і зібравши паї (уділи), робітники можуть купувати необхідні їм предмети споживання і в такий спосіб ошадити на свою користь весь прибуток гандляра. З таких мотивів виникло в 1828 р. в Брайтоні, в Англії, споживче товариство і на протязі короткого часу заснувалось скільки сотень таких товариств.

Ми не маючи до діла з нашими власними капіталістами, посередни-

централях: „Краєв. Союзі Кредитовім“, „Краєв. Союзі Ревізійнім“, „Краєв. Союзі Господарських спілок“, „Краєв. Союзі для збуту худоби“, „Краєв. Союзі Молочарським“, „Нар. Торговлі“ і др.

Вже самі назви показують, як дуже були розгалужені в нашому краю кооперативи, як вони обхопили своїми раменами все наше економічне життя, і скільки матеріальних засобів до боротьби з Поляками вони давали нашій бідній суспільності.

Не будь сіх чисельних кооперативів, ми ніяким робом не були б утрималися на поверхні бурхливих відносин в Галичині за останні роки перед війною, не були б устоялися перед сильними атаками наступаючої на нас воюючої польської армії шляхтичів і їх наймитів.

Щоб дати доказ, як оцінював наш загаль в Галичині користість кооперативи, ми згадаємо тільки,

чим статутотом названої інституції звертаємо покищо увагу шановних читачів на сю справу, щоб вони були готовими до діла, скоро тільки наш статут буде затвердженим і залунає поклик до купування паїв (уділів). Зназці висказалися, що до введення названої інституції в життя є вимаганий капітал принаймні на суму 200 контів. І ми не сумніваємося, що такий капітал для першої народної інституції, яка дасть життя всім нашим коначним нашим інституціям, певно найдеться. Бо справді ми виставилиб собі мізерне свідоцтво убожества, якби на нього не спромоглися.

II. Карманський.

Если хочете купити добрий, не знишений ще цукер, на лінії Іваї — зголосіться до Параскеви Рожило в Прудентополи.

німеччини в добрий спосіб. Недавно виїхали з Парижу до Берліна сер Джан Бредборі, британський член аліантської комісії для німецьких „воєнних відшкодовань“, і Ежан Моклер (Француз), президент „комітету заборук“ щоби на місці дістати від німецького правительства деякі заборукі.

Ся делегація сподівається, що наклонить Німеччину, аби відкликала своє домаганне мораторії (відкладення речення сплати), за се вона пристала би, щоби зменшити Німеччині сьогорічні рати відшкодовання.

Делегація вірить також, що прямим шляхом швидше добуде від Німеччини заборукі для аліантів.

Парижські дневники вдравді вгрожуються, що коли Німеччина не дасть Франції гроший, то вона нападе на углеву долину Рур, але

Сагайдачний

(Історична повість.)

2

III.

Слова Запорожця зробили своє.

Мало того, дворецький князя Януша доніс своєму вельможному панови що з стайні украдено що найліпші, що найдорожші княжеські коні.

Князь Януш вельми розсердився і, щоби хоч трошка охолонути звелів тут же, коло ганку розікласти „на коверці“ деяких панків зі своєї прибічної шляхти та вибити їх добре канчуками, а за втікачами звелів бігти своїм жовнірам.

Але втікачі були вже далеко. Вусатий Запорожець Карпо, на прізвище Колокузі та ті два парубки, Юхим та Грицько, ше в ночи скористали з того що челядь князя Острожського підмеліла ся, і вилезли зі стайні собі по добрій конячині. За містом пристав до них ще четвертий товариш, той друкар, що носив Карпові букви, але що він був без коня, то мусів сідати на запорожцем на одного.

Ранок був трошки хмурний. Втікачі не дуже гнали коний, бажаючи аберегти їх сили. От минули ся вже ліси, настає степ, той самий що тяг ся до самого Запорожця і переходив аж до Татар. Тут се ще не була пустиня: були річки й озера, невеличкі байраки, але хат вже не було видно

бо запорожець і умисне вибирав таку дорогу, аби не зустрічати нікого.

Молоді хлопці, що не бували далі Острога та поближких сел, чули щось як би страх чи який сум в молодім серці. Та же вони покинули все їм близьке й знайоме ради далекого й невідомого. Куди веде їх сей степ? Чи глянуть вони на небо — по небі несуться хмарки, теж кудись до невідомого полудня. І вітер туди віє і тирса туди клонить. Шумлять коло степового озера лози — і теж до полудня віти свої хилять...

Ось там, далеко-далеко показали ся сагайдаки; підняли голови, дивлять ся, нюхають повітре і нараз щезають десь. Ось пролітає над степом ширококрилий орел, злетіла й закигикала чайка; впереді хто й зна звідки вискочив зайчик, сів, підняв вуха і — чкурнув кильо духа через високу могилу. А там ще далі щось чорніє в степу, щось ходить, мов люди: то нахилить ся, то підійметься... Може то Татари...

А запорожець мовчить. Мовчать і молоді хлопці. Але нарешті не витримує один з них і питає:

— Що то, дядьку: люди там чи що?

Запорожець глянув, пакнув люльку і знов мовчить.

— Може Татари дядьку?..

— Дрохви — коротко відповідає козак.

І знов мовчанка. Та й говорити ніхто не має охоти: кождий думає про своє минуле, ще таке недавнє, а вже таке далеке.

Сонце перейшло вже за полуднє, хмарки поховали ся ставало душно і коні видимо притомили ся. Але як на те щастє, показали ся куші терну та верболозу, блиснула на сонці вода. Коні радісно заіржали.

— Ага! Пити схотіли? Добре Завертайте

хлопці, до води: і коний понапуваємо та ло дрібне птацтво, а в повітрі дзвеніла вся попасемо і самі відпочинемо — говорив запорожець.

— І у мене в горлі пересохло — сказав Грицько.

Повернули до ріки. Тихо й рівно протікала вода серед пологих берегів, зарослих комишем (счерет). Берегами ходили чаплі; побачивши їздців, вони перелякано затріпали крилами й полетіли далі. Дикі качки порснули з комишів і, крякаючи, полинули й собі за чаплями.

Козаки зійшли з коний, потренжили їх і пустили пасти ся. Запасливий запорожець дістав зі своєї сумки хліба, вялену рибу, огірки та добрий боклад горівки — все те паковала йому в сакви стара Омельчиха; її син, а Одарчин батько теж десь козакував — і стара тепер без сліз не могла бачити запорожців.

Посідали на траві. Запорожець наляв у чарочку горівки, перехрестив ся.

— Бережи ся, козацька душе — облілю! — сказав він і перекинув корячок під вуса. Потім налив знова і подав Грицькови.

— Ану, хлопче!

Грицько перехрестив ся, випив — і очі вибалушив.

— О, щоб тебе!... Мов kota в горлянку посадив — замотав він головою.

— То пусте, хлопче. Твоя душа не миша, кіт не задавить — потішав запорожець.

Випили й інші — і у всіх мов на душі стало лекше. Взялися за огірки та за рибу.

Тут коло води степ не був таким мертвим та мовчазним: деркачі в траві, то там то тут хавкали та піднодьомкали перепелиці, перекликали ся чайки, в комишах десь гула бугай птиця в тернах та лозах співа-

ка комашня.

— А чи далеко ще, дядьку, до Січи? — запитав чорнявий Юхим, висмоктуючи рибачу голову.

Запорожець глянув на него лукавими очима і моргнув вусом.

— Ні, вже близько...

— А таки як буде?

— Та тижнів два ходу.

Товариші засміяли ся. Юхим догадав ся, що се з нього, і сам зареготав ся.

— О то піймав облизня! — казав він сам до себе.

Грицько скінчив їсти, помолив ся на схід сонця і пішов до річки напити ся. Він ліг на беріг і пив лежачи.

— Ой не пий так, хлопче — Татари впіймають! — сказав запорожець.

— А якже-ж дядьку? — спитав Грицько, повернувши голову.

— Пий з пригорщі, по козацькому.

Скоро й всі вже скінчили їсти, помолити ся, напилися води, позв'язували коний одного з одним.

— Тепер спочинемо — сказав запорожець.

Хлопці повалили ся на землю і, уткнувши носи в шапки зараз же позасипляли: ніч без сна давала себе знати.

Не спав тільки запорожець. Він лежав на спині, і, дивлячи ся в безконечну глибіню небес та посмоктуючи свою люлечку, думав... І пригадувала ся йому білесенька хаточка за Сулою, зелені верби коло ставка а під вербою сидить дівчина: тихо співаючи, вона щось шие... А на тім боці Сули козак траву косить та все поглядає туди де верби шумлять над головою в васьільках... (Далі буде.)

а урядові круги запевняють, що Франція вірить видістати від Німеччини гроші в добрий спосіб.

МАДЯРЩИНА ХОЧЕ НАЛЕЖАТИ ДО ЛІГИ НАРОДУ

Секретаріат Ліги Народів одержав формальне зголошення Угорщини (Мадярщини) о прийнятті її в члени.

Зголошення буде пропущено до вирішення на Зборі Ліги Народів у вересні с. р.

СКІРМУНТОВИ ПРОПАЛИ ВАЖНІ УРЯДОВІ ДОКУМЕНТА

В польських політичних кругах розійшлась чутка, що бувший польський міністер заграничних справ Константин Скірмунт загубив усі документи, які відносились до генуенської конференції.

Поляки бояться, що ті документи вкрадено.

Вони преставляють для польського уряду дуже велику вартість, бо містять різні тайні умови з другими державами.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ТОРГУЮТЬ СИБІРСЬКИМИ ЗЕМЛЯМИ

Небаром зачнуться переговори між московськими большевиками і представниками японського правительства.

На сих перевогах большевики будуть домагатись, щоб Японія опорожнила цілком із своїх військ західну Сибір, а знова як кажуть, Японія жадає за се від большевиків, щоби віддали їй другу половину незвичайно багатого в природні скарби острова Сахалін.

Московським большевикам, як запевняють, ходить головно о те, щоб усунути японські війська із західної Сибірі, а потім усунути тамошнє далекосхіднє правительство і скасувати незалежність Далекосхідної Республіки. В заміну за се вони готові дати Японцям сі землі, яких вони жадають.

ТРОЦЬКИЙ АГЕНТОМ БАНКИРИВ?

— Всі німецькі газети друкують поголоски, поширені одним шведським лікарем, буцім-то большевизм уважно заздальгидь пригото-

УКРАЇНСЬКЕ ТОВ. ЛІГИ НАЦІЙ

(Wien IV., Argentinierstr. 29) випало поклик до українського громадянства за кордоном у справі негайного вступу в члени Т-ва, оснóвування філій та секцій і поширювання ідей Т-ва між усіми Українцями.

ЯРМАРКИ НА ВЕЛ УКРАЇНИ.

Осіній сезон ярмарків на лівобережній Україні характеризується високими цінами й дуже малою кількістю худоби та виробів деревляного промислу, які привожено з Росії („Скон. Жизнь“ ч.134.)

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА КРИЗА В ПОЛЬЩІ

покінчилася на разі тим, що новий кабінет міністрів зложив проф. краківського університету Др. Новак. Ходять чутки, що французський уряд в дуже категоричній формі загрозив Пилсудському і провідникам польських партій, що коли до тижня криза не буде зліквідована, Франція не буде дальше приглядатися бездільно.

Справа на часі.

Ось ми й дожилися... Гризлися, сварилися, сперечалися, відтягалися від школи, від громадської роботи і думали, що якоесь то буде. А житте вимагає точних рахунків. Тепер нас життя питає: «Тяжко вам читати, й розуміти, як винищують ваших братів на вашій землі?»

«Так, тяжко!» «Тяжко вам розуміти, що винищений весь цвіт і вся краса вашої нації і ніким її заступити?» «Так, тяжко!» «Тяжко вам розуміти, як ворог сміється над вами, як топче вашу гідність, як виставляє вас перед бразиліанами мов якусь худобу, яку можна винищувати та ще тим і хвалитись?» Таке життя питає далі і ми ті питання що день, то болочіше відчуваємо.

«Ну, скажіть же ви: чим ви причинились, щоб зменшити болю вашої матері рідної землі? Чи ви думали, що досить пожуритися, а потім піти до венди та унитися, а там за морем від того загаяться равни? Що ви надбали за 28 літ, чим би могли наповнити руки голодних, що простигаються до вас аж за моря? Чи ви думаете, що ота мізерія, яку ви дали на позичку, то уже збудує Україну?»

Це що до грошевих справ... А тепер вас життя питає: «Ви кажете, що любите Вашу розпиту матір так, як ті ваші брати, що полягли за неї. Скажіть же: Чи виховали ви своїх дітей так, щоб вони могли по собі

ло своєї інтелігенції, і вона тим темним селянам, та нафта, прислужилась лише в той спосіб, що вкоротила віку, бо вони попродали ґрунти, порозивались і погинули в тих же самих шибях, які власними руками порили для жидів на своїй колісь землі!..

Де ваша герба тут у Бразилії? Ви не маєте своєї інтелігенції, щоб могла говорити впрост з великими купцями, і йде ваша герба туди, де пішла нафта!.. Вона продасть вам крізь пальці, як крізь сито, а ви все збираєтесь багатіти з року на рік, але сього року ви як раз такі багаті, як і в минулі! Деж кінець такому безладдю? Там кінець, де буде положений початок на вихованнє своєї рідної інтелігенції. І чим буде більший вибір своєї інтелігенції, тим певніший буде спосіб утримання багатства в своїх руках...

Передомною лист п. Карманського: він мені пише, що після позички в Аргентині він їде до Відня...

А я йому відписав: «Це буде злочин і навіть не один, а два: Злочин з вашої сторони, коли Ви кинете нас у таким безраднім стані, в яким найшли; і злочин з нашої сторони, коли ми Вас пустимо. Бо з Вашою помічю ми зможемо сформувати зі здібніших хлопців наших хоч невеличкий гурток інтелігентних сил... А коли Ви поїдете, то ця єдина нагода, яка нам трапилась за 30 літ, утіче, а з нею будуть тікати нам крізь пальці наші дорібки, як тікали досі».

Дорогі Земляки! Чи правду я відписав п. Карманському? Думаю, що ви скажете, що так... А коли так, то не спати: допови «Союз» стане, мусимо підготовляти потрібні до роботи інтелігентні сили... А не дуже легко: Є на Маллеті гарний, новий, великий товариський дім... Думаю, що товариство його відступить, аби в нім відкрити курси для підготовки молоді до тої чи инчої інтелігентської праці. Таким підготовленням може займитись п. Карманський.

Яке його утримання буде і хто його буде утримувати, поки зберуться фонди «Союза», ми мусимо порозумітися між собою...

Прошу, отже, всіх, хто розуміє вагу справи, писати до мене особисто і подавати свої гадки... Ми мусимо поставити справу на тверді підвалини... Прошу занотувати одно: нехай кожен розумний і щирий Українець чи громада пише, не ждучи, що то якоесь буде та хтось напише.

Прошу також не забувати владати марку на відповідь.

Адреса: V. Cuts, — Paulo Frontim, Paraná.

З пошаною до всіх ширах — В. Куц, оден з Директорів Укр. Союзу в Бразилії.

З Бразилії.

Свято незалежності Бразилії

кінчуючи окликом в честь Бразилії.

Пізніше забрав голос п. С. Шпалір, підкреслюючи на закінченнє, що ми живучи в Бразилії, мусимо працювати солідно з Бразилійцями для добра нашої другої вітчизни, яка прийняла нас до себе гостинно й з отвертими раменами та дала нам можливість користати всяких прав своєї широкої конституції.

Між кождою перервою грала музика та стріляли фогети.

По укінченнє всяких церемоній, роздано дітворі цукорки, а відтак відпроваджено укр. діти до школи Впр. СС. Служебниць, де п. Шредер та п. Шпалер подякували присутним за участь в обході і на тім закінчено торжество, бо рясний дощ перешкодив виконати цілу програму намічену комітетом обходу.

На закінченнє обходу, уряджено вечером забаву з танцями, на якій бавилися усі весело до пізної ночі.

Вісти з „Укр. Союзу в Бразилії“

Конституючі збори в Гважувірі.

Дня 21 вересна відбули ся конституючі збори в кольонії Гважувіра під президією Впр. О. Криницького. Після пояснення цілі і завдань „Укр. Союзу в Бразилії“ зібрані рішили приступити до заснування філії У. С. в Бразилії і зараз же вписалося 21 членів.

Вибрано Зиділ: Голова Максим Когут, заст. Григорій Партика Давидович, секр. Михайло Скорий, скарбник Ципріян Пшик, виділові: Іван Ганчар, Микола Ковальчук і Петро Кекіна. Контрольна комісія: Ігнат Козій, Володимир Сохоцький, Іван Загайкевич, Михайло Ганчарик.

По відспіваннє „Ще не вмерла Україна“ члени розійшлися повні надії, що новий Виділ не дасть завмерти Товариству і всіми силами буде старатись о зорганізованнє всіх тут кольоністів Українців для добра української справи.

хідної Сибірі, а потім усунути та-
мошне далекосхідне правительство
і скасувати незалежність Далеко-
східної Республіки. В заміну за се
вони готові дати Японцям сі землі,
яких вони зажадають.

ТРОЦЬКИЙ АГЕНТОМ БАНКИРИВ?

— Всі німецькі газети друкують
поголоски, поширені одним швед-
ським лікарем, буцім-то больше-
визм уважно заздальгидь пригото-
вали і фінансували (піддержували
грішми) жидівські банкири.

З огляду на те, що в сих вістках
згадується передусім жидівську бан-
кирську фірму Варбург і Спілка з
Гамбурга, котра мала видати на
підприємство Троцького великі су-
ми грошей, ся фірма заперечує в
газетах, немовби вона давала яку-
небудь допомогу московським боль-
шевикам. Фірма каже, що вона не
має нічого спільного з большеви-
ками та що вона власне тепер яв-
ляється посередником в пертракта-
ціях (переговорах) межі німецько-
ю народною партією та монархіс-
тичним прихильником мільярдером
Штінесом

БОЛЬШЕВИКИ ПРОСЯТЬ ПОЛЬЩУ О МИ- РОВІ ПЕРЕГОВОРИ

Московський заграничний уряд
вислав знов ноту до Польщі, Лит-
ви, Естонії, Фінляндії та Румунії
просячи їх на конференцію в спра-
ві взаємного обмеження зоружень.

Нота підписана большевицьким
комісарем Літвіновом, і каже вона
що большевицький уряд уже раз
відносився в тій справі до згада-
них держав, але дістав відмовну
відповідь, однак не такого рода,
щоби прийняти таку конференцію
за зовсім виключену. З огляду на
те большевицький уряд поновлює
свою пропозицію.

ГРОЗЯТЬ БОЛГАРІЇ РЕПРЕСІЯМИ

Греція, Югославія та Румунія
вислали до Болгарії спільну ноту,
в котрій протестують проти безу-
станних пограничних нападів зі сто-
рони болгарських „комітажів“ або
неправильних військ та грозять тор-
говельною блокадою проти Бол-
гарії на випадок, як вона не послу-
хає сеї ноти.

щоб зменшити болі вашої матері рідної зе-
млі? Чи ви думали, що досить пожуритися,
а потім піти до венди та унитися, а там за
морем від того зарожяться раби? Що ви на-
дбали за 28 літ, чим би могли наповнити
руки голодних, що простягаються до вас аж
зза моря? Чи ви думаете, що ота мізерія,
яку ви дали на позичку, то уже збудує
Україну?»

Це що до грошевих справ... А тепер вас
життя питає: «Ви кажете, що любите Вашу
розияту матір так, як ті ваші брати, що
полягли за неї. Скажіть же: Чи виховали ви
своїх дітей так, щоб вони колись, по добрій
волі, заступили поляглих, як то робили ір-
ландці в протязі 80 літ?»

Чи ви самі можете стати до бою за ту
землю, де є могили ваших замучених у
польським армі предків? Що ви носите в
грудах — серце чи кусень глини твердої,
яка розписане плачем і то лише тоді, коли її
поливати кров'ю мучеників, братів ваших?
А коли не вапає на неї кров, то вона ро-
биться твердою, як камінь!..

Так нас питає життя... Воно нам показує:
— Візьміть ви польські часописи; візьміть
бразилійські. У деяких є повно клевет, до-
носів, провокацій, зневаги, обидьовування
нашої народної честі.

Чи маєте силу, відвагу, гроші, здібність
і настільки розуміння своєї народної гідно-
сти, щоб ви могли себе оборонити?! Чи ви
можете доказати тим, які дали вам приту-
лок, що то є брехня, що то є ляцька гниль,
якою вони смердять, як цранциви, де прохо-
дять по світі; що то є підлість, провокація!

— Ваша честь вимагає, щоб ви то ска-
зали, щоб ви себе боронили, бо ворог вас
виставляє, як дике стадо, котре треба як
пайшвидче усунути змежи числа живучих на
землі... Докажіть же, що й ви маєте право
на життя!.. Докажіть!

— Ви скажете: «Ми не маємо ні сили ні
грошей на то і не знаємо, де того взяти, і
як себе боронити...»

Якж ви смішні перед вимогами життя!

Та це-ж воно вам подає рахунок за мину-
лі роки. Воно вас питає: «що робили досі?
Як ви використали і богату й вільну кра-
їну? Як ви виховали дітей? Чому ви їх на-
учили? Ви думали, що той рахунок не прий-
де, але він прийшов і каже вам, що плач,
то є бабська зброя, а не знярядде до бо-
ротьби.

Ви найбільше боялися, щоб, борони Боже,
між вами інтелектуальний працівник не засидів
ся; ви обходилися Ганьками, Каськами, але
обминали десятою вулицею учителя інтелі-
гента; ви випустили не тисячі, а мільйони
під плач, а дітей пустили, щоб ішли само-
пасом...

А життя вам каже он що: Немає і не
може бути в світі багаті нації, коли та на-
ція не має своєї інтелігенції; і навпаки: не
має й не може бути нація бідною, коли во-
на має багато своєї інтелігенції! Зрозуміло?
Ясно?

Розумієте ви, що життя вам каже? Коли
ви будете багаті, не маючи своєї інтелі-
генції, то на ваше багатство винетесь чужа
інтелігенція. Де ділася галицька нафта? Та ж
вона була найдена на хлопських грунтах,
на грунтах українських селян... Але не бу-

ки на відповідь.
Адреса: V. Cuts, — Paulo Frontim,
Paraná.

З пошаною до всіх ширих — В. Куп,
оден з Діректорів Укр. Союзу в Бразилії.

З Бразилії.

Свято незалежності Бразилії
коштувало много, а много гроша.
Однак це що вже було видане
розійшлося, а конгрес видав еще
16,500\$ на покриті многих неза-
плачених видатків.

З нагоди свята в Бразилії пре-
зидент казав випустити з в'язниць
много жовнірів і цивільних, однак
ті, що бунтувались, в сім році
мусять сидіти.

ОБХІД СТОЛІТНОЇ РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖИМО- СТИ БРАЗИЛІЇ В ОСЕЛІ ІВАЇ.

За стараннем місцевої політичної
директорії устроєно в нашій кольо-
нії святочний обхід дня 7 вересня.
в котрім взяли участь: Бразилійці,
Українці і Поляки.

Вже вчасним ранком зачала гра-
ти музика, а в повітря тріскали
ракети, що додавали їй ніби так-
ту. В цей час замаяли бразилійсь-
кі прапори на урядових домах, як:
телеграфі, кобрадорії, обсерваторії
метеорологічній, почті і школі фе-
деральній.

О год. 10, комітет обходу враз
з музикою удався до школи ук-
раїнської Прп. СС. Служебниць.
По вставленнюся дітвори згаданої
школи в ряди, рушили школярі і
школярки парами на чолі своїх
учительок Прп. СС. Служебниць в
напрямі школи федеральної, сліва-
ючи гимн бразилійський. На про-
тив походу вийшли діти зі школи
бразилійської і польської під про-
водом своїх учителів. Коли дітво-
ра зійшлась, п. Е. Шредер виголо-
сив відповідну промову і відтак
цілий похід удався до школи фе-
деральної, де дітвори відспівала
гимни бразилійські, а відтак діти
українські відспівали: „Ще не вмер-
ла Україна“, а польські свій гимн.

По відспіванню гимнів п. Шре-
дер виголосив промову на тему:
„Незалежність або смерть!“ — за-

Ігнат Козій, Володимир Сохоцький,
Іван Загайкевич, Михайло Ганчарик.

По відспіванню „Ще не вмерла
Україна“ члени розійшлися повні
надії, що новий Виділ не дасть
завмерти Товариству і всіми сила-
ми буде старатись о зорганізован-
не всіх тут кольоністів Українців
для добра української справи.

Дня 3. вересня ц. р. відбулись
збори українських поселенців в
Жангаді. По рефераті п. Коби-
лянського рішено негайно зорга-
нізувати там філію У. С. у Б.
Майже всі присутні вписались в
члени.

До Виділу філії по паранській
стороні вибрано: головою п. Валь-
ковича, місто-головою п. Ів. Се-
лецького, секретарем п. Ів. Гу-
невича, скарбником п. Ф. Любого,
членами виділу п. П. Горбалюка
і п. Ів. Ониськова, членами кон-
трольної комісії:

С. Лобаса, М. Котвицького і Д.
Михайлишина. По ст. катарин-
ській стороні основано другу фі-
лію Союзу, до Виділу котрої увій-
шли: головою п. Д. Ільків, місто-
головою п. І Цимбалюк, секрета-
рем п. І. Ільків, скарбником, п.
М. Шаравара, членами Виділу п.
І. Недошитко і п. І. Метельський,
членами контрольної комісії пп.
Ф. Павлик, А. Горбатюк та П.
Якубів. Товариства істнуючі до-
тепер в Жангаді — розв'язано.
С. К.

Дня 10. вересня с. р. відбулись
загальні збори «Української Гро-
мади» в Унійов да Вікторія. Після
представлення цілий У. С. у Б.
через п. Кобилянського одноголо-
сно рішено розв'язати «Укр. Гро-
маду» а на її місце основано ф-
лію У. С. у Б. Ведення справ ф-
лії віддано аж до слідуєчих збо-
рів старому Виділові «Укр. Гро-
мади».

Дня 27. серпня с. р. від'улась
в Антоніо Кандідо вистава
«Свідки». Програму допов-
нили деклямації і фантова
льотерія.

Все це дало доволі гарний до-
хід місцевій філії У. С. у Б.
С. К.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

☀ **ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ** ☀

ІРАТІ — ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті і подальших околиць товари пального склепу, який є завжди заосмотрений в різновидні фазенди, Seccos e Molhados, залізя, начиня кухонне і прочі знаряди рільничі.

СКУПОВУЄМО ГЕРВУ, ВІСК, МІД, і інші продукта кольоніальні.

Випродаж гуртовна і деталічна.

Для пп. Каросників кукурузи і січки не брак!

ODRECKYI & KOZAKEVYCH

Iraty — Адреса телеграфічна „Kozak“ — Paraná

Федір Шнайдер

— в Портон —

подає до відома п.п. Кольоністів, що його

ФАБРИКА ОЛІЮ

купує насінє лону і конопель, як також прядиво льняне і конопельне. Одно кильо насіня з лону платить по 400 рейсів; насінє конопель по 500 рейсів. Прядиво чисте і кильо 1\$300 і більше.

Пишіть:

Theodor Schneider

Portão

Paraná

Або через посередництво Григорія Талри — Портон.

СКЛЕП

НИКИТИ ДОНЯКА

в місті Іраті

є знаний усім, так в Іраті як і з подальших околиць зі свого великого склепу, який отворив еще в р. 1908 у великим мурованім домі wraz з приютом для подорожуючих до Прудентополя і звідтам до Іраті. Кождий, хто заїде у його дім, знайде вигідну обслугу, як також зможе набути у склепі усе, що йому потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Купую герву-мате і інші пш одутна хліборобські.

В разі потреби винаймаєсь власна фіра до Прудентополя і кольнії Іраті.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП

ВАСИЛЯ ВОИТОВИЧА

у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші знаряди господарські — рільничі, як також різного рода матерій, від найтанших до найдорозших: касеміри, чисто вовняні пали, готові убраня, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи соломяні нитки до шитя, вишиваня і ручних робіт, зимові шалі, перфуми, перфумоване мило, скло, начиня кухонне, залізо, машини до шитя, порох, шпріт, фугети, славна паста «фаворіта», шнурівки, книжки, та прибори шкільні.

Напитки краєві і заграничні.

На складі завжди: хміль, олій до фарб, свічки стеаринові, а подостатком муки найліпших марок, соли меленої, грубої і рефінованої столової, нафта, тютюн, риж, цукор, фарина кукурузяна і мандьскова, фасоля, кава палена і зернятами, чай з Індій.

Скуповую на більшу скалю герву і інші продукта кольонійні.

Wasilio Woitovycz

Prudentopolis

Paraná

На продаж дім і дві льоти в Дорізоні. В новім, гарнім домі знаходиться пекарська піч, відповідна для пекара; добрий фронт — 100 мтр. відголовой вулиці, близько церкви. Інтересовані зголосяться до Гната Миліка в Дорізоні.

До Вп. П. Купців!

Поручаю всім знаменитий атрамент — марка *Tucano*, який продаю по зниженій ціні, а саме:

Звичайна шкільна фляшочка	\$200 р.
Більша " "	\$500 р.
Чверть літри	1\$500 р.
Пів "	2\$500 р.
Літра	4\$500 р.
Атрамент сухий (в порошках)	
на одну літру (<i>Tucano</i>)	3\$000
" " " (<i>Escolar</i>)	2\$000

По тій ціні продаєсь тільки пп. купцями Висилка на кошт покупців. Слати грош наперед, або разом з замовленням; в противнім разі не висилаєсь.

Адреса. **Nicolau Gadomsky, Rua 24 de Maio, 39. — Curitiba.**

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

Подаю до відома моїм клієнтам і приятелям, — що я закупив тепер велике стадо худоби і тому можу знизити ціну на м'ясо як слідує:

1 клгр. м'яса без костей 1\$000
1 " " з костью \$800

Ковбаси добрі — свіжі 1 клгр. 1\$400

Посідаю на складі також правдиві голяндські оселедці. Для купуючих в більшій кількості, значний опуст.

VENCESLAU GRUS, Prudentopolis — rua V. Machado

BEBAM AS CERVEJAS DA

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

MARCA REGISTR

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігваасу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзітана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжі брє; ГАЗОЗНІ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова вода.

Пачове Хлібороби! Купуємо кожду кількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі в. М. Козловського.

Одинока українська фабрика цукорків
ІВАНА КУТНОГО

CURITYBA — MARTINS AFFONSO № 6.

Виробляє різновидні цукорки різного смаку і зовнішньої форми.

Досі у Парані не було української фабрики цукорків а коли она стисне від двох місяців спішить з замовленнями. По цукорки пішіть і гогосять до ІВАНА КУТНОГО в Куритибі.

Cirurgião — Dentista

BELMIRO DE OLIVEIRA

ФАБРИКА КАВИ

S. João

Cirurgião — Dentista
BELMIRO DE OLIVEIRA

Prudentópolis

Paraná

Цей дентист — хірург, який перебувати-
 ме лише через короткий час у Прудентопо-
 ли, рве зуби без болю, виконує всякі робо-
 ти дентистичні, як: чищення зубів, пльом-
 бовання, вставляване штучних і т. д. а все
 по цінах уміркованих.

Години офісові: 8—11 з раня; 2—5 по
 полудни.

ФАБРИКА КАВИ
S. JOÃO

Antonio Candido Cavalim
 Iraty — С. № 21 — Parana

Панове купці! Коли хочете набути доб-
 рої і смачної кави, чистої і без домішок
 зайдіть до нас, а не пожалуйте. Кождий
 любить добру каву, проте і радо будуть
 купувати її у вас.

CASA „DNISTER“

НАЙБІЛЬШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В УНІЙОВ ДА ВІКТОРІЯ,
ІВАНА КУЧМИ

Маємо на складі різнородні товари, як: фазенда, армариньо — начине,
 кухонне, напитки краєві і заграничні, залізо і всякі продукта споживчі.

Також виконуємо кравецьку роботу після замовлень.

ЦІНИ НАЙПРИСТУПНІЙШІ.

Українці! Попирайте завсїгди лиш своїх!

CASA „DNISTER“
 de João Kutchma

Rua Vidzconde e Nacar — União da Victoria — Paraná

PHARMACIA POPULAR
 — de —

O. Santos Pacheco
 Prudentópolis Paraná

Великий склад дрогуерії і хемічних про-
 дуктів. Можна набути різні ліки гомеопат-
 тичні та інші ліки на різні хвороби.

Ціни догідні.

Dr. ROMULO CARDILLO

Clinica medica e cirurgica

Лічить недуги мушин і женщин так внут-
 рішні як і зовнішні. Приймає недужих від
 8—11 год. рано і від 2—5 по полудни.
 Мешкає при улиці Dr. Vicente Machado.

Др. Мирослав Шеліговский

ЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYVA
 Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні.
 Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічать луча-
 ми «Roentgen». Посідає власну лабораторію до оглядн хемічних і мікроскопо-
 вих, та великих інших оглядн крові в слабостях внутренних.
 Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

Одинокий склад нашої пивоварні у
 Прудентополи в домі п. М. Козловського.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
Костя Одрецького
 В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПА-
 РАНА

Один з найбільших і найстар-
 ших склепів в цілім муніципію Іраті.

Продаю товари різнородні — яких
 справді хто забяжає — фазенда; залізо;
 зпаряди домашні, кухонні, і усе, що по-
 трібно до ужитку домашнього і рільни-
 чого.

**НАПИТКИ РІЗНОРОДНІ. — СКУПО-
 ВУЮ ГЕРВУ.**

На складі: кава, цукор, усі споживчі
 товари. Кацелюхи, стрільні артикули, ок-
 раси зі золота як: брошки, перстені, лан-
 цушки до годинників і т. д.

Чого Вам треба — купите і будете
 вдоволені.

Konstantino Odreckyi.

Antonio Rebouças — Paraná.

ПЕРША І НАЙСТАРША ТОРГОВЛЯ В АНТОНІЙО ОЛІНТО

Теодора Шнира

посідає на складі все, що входить в т. з. Seccos e Molhados
 а іменн: різнородної якості полотна, фазенти і армариньос,
 хістни, коци, капелюхи, каземіри, готові убраня, начиня кухоні,
 рільничі зпаряду, всілякі обува так для мушин як для женщин,
 різні річі з римарських і кувальських виробів. Має також все на
 складі найліпшої марки, муку, каву, цукор, сіль, перець, нафту,
 сиринки і цержна вся инз.
 Ріжні напитки, почавши від таной, але міцно мов оковита,
 горівки, а скінчивши на дорогіх винах. — Купую все і продаю
 все. — Ціни як найдешевші. Українці з А. Олінто памятайте на
 клич: „Свій до свого“! Тому не сминайте свого котрий не раз з
 Вами ділив добре і але і не в однім помагав.

ALEXEREDO SCHENK

Estação de Canivete

col. Antonio Olynto,

НАЙЛУЧШЕ ПИВО
ВИРОБЛЯЄ

Cervejaria
„Cruzeiro“

Подаєсь до відома, що
 купуєсь також ячмінь.

Curityba — Paraná c. p. 180

В. Кун і Син.

Іпіранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій склеп при фабриці кап
 флашковых, купую всякі проукта крає-
 ві, продаж гуртовна і деталічна.

W. Kuhn & Filho,

Guajuvira Paraná

Печатня оо. Василян в Прудентополи